

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מי שהחשיך לו בדרך והיה בידו כיס של מעות

(קנ"ג א') **משנה:** מי שהחשיך לו בדרך, נותן כיסו לנכרי (אף משתחשך¹, ואף שהוא איסור דרבנן של אמירה לנכרי).

(ומבאר) מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיסיה לנכרי? קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו. אי לא שרית ליה, אתי לאיתויי ד' אמות ברשות הרבים.

אמר רבא: דוקא כיסו (שטרך בממונו, שעל ידי טורח הוא משתכר, וחס עליו. ואם לא תתיר לו, יבוא לטלטלו). אבל מציאה, לא (התירו לתת לנכרי). ולא אמרן אלא דלא אתי לידיה (קודם שתחשך, ולא הגביהה, ולא זכה בה). אבל אתי לידיה, ככיסיה דמי.

איכא דאמרי - בעי רבא: מציאה הבאה לידו מהו? כיון דאתא לידיה ככיסיה דמי. או דילמא כיון דלא טרח בה, לאו ככיסיה דמי. תיקו.

(המשך **משנה:**) ואם אין עמו נכרי, מניחו על החמור. ומדייק, טעמא דאין עמו נכרי. הא יש עמו נכרי, לנכרי יהיב ליה. מאי טעמא? חמור אתה מצווה על שביתתו, נכרי אי אתה מצווה על שביתתו.

(יש שם) חמור וחרש שוטה וקטן - אחמור מנח ליה, לחרש שוטה וקטן לא יהיב ליה. מאי טעמא? הני אדם (ויש במינו שחייב במצוות, ויבואו להחליף), האי לאו אדם. חרש ושוטה - (נותנו) לשוטה (שאין לו דעת כלל, ולחרש דעה קלושה). שוטה וקטן - לשוטה (שקטן יבוא לכלל דעת).

איבעיא להו: חרש וקטן מאי? לחרש יהיב ליה, דקטן אתי לכלל דעת. או דילמא לקטן יהיב ליה, דחרש אתי לאחלופי בגדול פיקח? איכא דאמרי: לחרש יהיב ליה. איכא דאמרי: לקטן יהיב ליה.

אין שם לא נכרי ולא חמור ולא חרש ולא שוטה ולא קטן, מאי? אמר רבי יצחק: עוד (תקנה) אחרת היתה, ולא רצו חכמים לגלותה. מאי עוד אחרת היתה. מוליכו פחות מד' אמות. אמאי לא רצו חכמים לגלותה? משום "כְּבֹד אֱלֹהִים הִסְתֵּר דָּבָר וּכְבֹד מַלְאָכָיו חָקַר דָּבָר"². והכא מאי 'כבוד אלהים' איכא? דילמא אתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים.

שיטות הראשונים

מציאה שלא באה לידו: כתב הרשב"א שמשמע מפשוטם של דברים שמציאה שלא באה לידו, בכל ענין אסור³, וכן פסקו רבינו חננאל, הראב"ד והרא"ש. אמנם הרמב"ם כתב במה דברים אמורים? בכיסו; אבל במציאה, לא יתן לנכרי אלא יוליכנה פחות פחות מארבע אמות⁴. והשו"ע⁵ פסק כרוב הראשונים.

1. כדעת רמב"ם, תוספות, רא"ש ועוד. ודלא כרש"י שכתב דוקא מבעוד יום.

2. משלי כהב.

3. שהרי נתינה לנכרי קלה מכולם, וכיון שאפילו לנכרי לא התירו לו חכמים, כל שכן על גבי חמור וחרש שוטה וקטן, וכל שכן להוליכה פחות פחות מארבע אמות שלא רצו לגלותה אפילו בכיסו. רשב"א.

4. וראה רשב"א באריכות, מש"כ לבאר בשם הרמב"ן ומה שהקשה ע"ז. וביאר הגר"א (רס"ז) שמקור דברי הרמב"ם בפרק בתרא דע"ז (שם מבואר שאיסור גיורא חשב בגיותו שהיהודים מחללים שבת כשנושאים ארנקים, ולא ידע שההיתר משום דרבי יצחק שאמר

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מציאה שבאה לידו: ללישנא קמא, ככיסו. וללישנא בתרא, בעיא דלא איפשיטא. וכתב הר"ן דמסתברא כלישנא קמא, כיוון דאיסורא דרבנן בעלמא הוא, נקטינן לקולא. וכתב שלא נראה כן מדברי הר"ף⁶. ומדברי הטור נראה שהבין מסתימת הר"ף והרא"ש, שפסקו לקולא, שכל שבאת לידו, מותר⁷. וכן דעת הרשב"א שנקטינן לקולא. וכן פסק השו"ע⁸.

שכח והוציא כיסו בשבת: דעת רמב"ן, דדוקא מי שהחשיך לו בדרך, שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום; אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשיכה, ושכח והוציא לרשות הרבים לא התירו לו שום אחד מהדרכים האלה⁹. ודעת הרשב"א שהוא מותר¹⁰. והשו"ע¹¹ כתב בשם יש אומרים כרבינו ירוחם.

טלטול פחות מד' אמות: כתב הרשב"א בשם מורו הרב (=רבינו יונה) וכן בשם תוספות, דמותר לטלטל אפילו לכתחלה פחות מארבע אמות ברשות הרבים. ורק כשמוציא פחות פחות מארבע אמות ואפילו מהלך רב, אז גזרינן דלמא אתי לאתויי בזמנא חדא ארבע אמות, ולא התירו אלא מדוחק. וכתב שכן דעת הרמב"ם. והראב"ד כתב דלכתחלה אסור לטלטל ברשות הרבים פחות מארבע אמות, דבין ארבע אמות לפחות מארבע אמות טעו אינשי וגזרינן דלמא אתי לאתויי ארבע אמות¹². והשו"ע¹³ פסק כרוב הראשונים.

הילוך פחות פחות מד' אמות, כשעומד באמצע: כתב רבינו ירוחם בשם מר שר שלום, שצריך לישב בכל פחות מארבע אמות; שאם לא ישב, אף על פי שעמד ולא הלך בכל פחות מארבע אמות, חייב. שאע"פ שעומד,

- שמותר כשמוציא כיס להוליכו פחות פחות מד"א. והחולקים על הרמב"ם יבארו שמדובר שם במי שמוציא כיס בשוגג מביתו, ונזכר ברשות הרבים. ולא איירי במציאה. ולא גורסים המוצא אלא המוציא. עיי"ש. וכתב בסוף דבריו: אבל בב"מ ט' א', משמע כדברי החולקים (על הרמב"ם. וכמו שדייק שם הרא"ש). אמנם ראה (בהערה) לעיל, שבדקד"ס לא גרס כלל לא "המוציא" ולא "המוציא".
- או"ח רס"ז. מקורות - רמב"ם (הל' שבת כז); וראה תשובתו לחכמי לונל, הוצ' בלאו, כרך ב, תשובה ש, עמ' 558). רא"ש (בבא מציעא א, כב).
- וזה לשונו: וכן נראין דברי הרמב"ם (הל' שבת כז), אע"פ שלא נתחוויר לשונו. ולא נראה כן מדברי הר"ף שכתב דווקא כיס, אבל מציאה לא. ולא חילק בין אתאי לידיה ללא. עכ"ל.
- ב"י או"ח רס"א.
- או"ח רס"א.
- וכתב המשנ"ב (ס"ק כא) הטעם, דפושע הוא, כיון דבעת היציאה היה סמוך לחשיכה היה לו לחוש שמא ישכח ויטלטלנו ברשות הרבים. אבל כשיצא מבעוד יום, שרי ע"פ הדרכים הנ"ל.
- שארין עיקר הדבר אלא שאין אדם מעמיד עצמו על ממונו, וחוששין שמא יעבירונו ארבע אמות; וכשם שאינו מעמיד עצמו כשהחשיך, כך אינו מעמיד עצמו לאבד ממונו שהוציאו בשכחה.
- או"ח רס"ח. וכתב המשנ"ב (ס"ק כב) שיש לסמוך על דברי הרשב"א. מקורות - רבינו ירוחם (נתיב יב, ח"א). רשב"א (עבודת הקודש, בית נתיבות, שער ג, ב, עמ' קנא בהוצ' מוה"ק; ח"י קנ"ג א', ד"ה ומקצת).
- כפשטה דפרק מי שהחשיך. ולא התירו לעולם אלא במקום הדחק כגון בא בדרך וכיסו עמו, אי נמי במוצא תפלין, אי נמי מי שיצא חוץ לתחום בין לאונסו בין לרצונו, ואי נמי אם יש לו שם מקום קביעות כגון ששבת שם והיינו הא דעירוב שנתנו בבור. וההיא דעומד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים שבמסכת עירובין, פירשה שם הראב"ד ז"ל במטלטל למעלה מעשרה דאיכא תרתי לפטורא דהוא פחות מארבע אמות ומטלטלו למעלה מעשרה שהוא מקום פטור, ואפילו הכי חוץ לארבע אמות חייב כדברא דאמר (עירובין צ"ט א') המעביר מתחת ארבע לסוף ארבע דרך עליו חייב. וכתב הרשב"א: ומכל מקום יש לי לומר דלכולי עלמא לא גזרו בבין השמשות לטלטל ארבע אמות ברשות אחת. רשב"א (שבת ח' ב').
- או"ח שמט"א. עיי"ש ביאור הגר"א שמבאר השיטות.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הליכה אחת היא. ואפילו בכרמלית או בשדה חייב מלקות מדרבנן. וכן כתוב **בכל בו**. והשו"ע¹⁴ סתם דבריו. **היה עמו חרש שוטה וקטן**: כתבו **רמב"ן**, **רשב"א**, **ור"ן**, שכשהוא נותנו לאחד מאלו, מניחו עליו כשהוא מהלך, ונוטלו ממנו כשהוא עומד. הא לאו הכי אסור, דלא גרע מבהמה, (ואע"פ שאינו מצווה על שביתתם) ואסור הוא להאכילו איסור בידים. והשו"ע¹⁵ כתב דעה זו בשם יש אומרים.

האם מותר להחביא מעות בשבת מפני לסטים: דעת **תוספות** בשם **רבינו תם**, וכן **ספר התרומה**, שמי שמתיירא מפני לסטים או השלטון, מותר לטלטל את המעות להחביאם¹⁶. ודעת **רמב"ן**¹⁷, **רשב"א**¹⁸, **ור"ן**¹⁹, שאסור. והשו"ע²⁰ כתב שיש מתירים ויש אוסרים.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן רסו)

א. מי שְהִיָּה בָּא בְּדֶרֶךְ וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם וְהָיָה עִמּוֹ מְעוֹת וְיֵשׁ לוֹ חֲמוּרוֹ וְגַם יֵשׁ עִמּוֹ גּוֹי, לֹא יִנִּיחַ כִּיסוֹ עַל חֲמוּרוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְצָוָה עַל שְׁבִיתָתוֹ, אֲלֵא נֹתֵן כִּיסוֹ לְגוֹי לְהוֹלִיכֵהוּ לוֹ, וּלְמוֹצָאֵי שְׁבִיתָה לִּקְחוֹ מִמֶּנּוּ וּלְאַפְלוֹ לֹא נִתֵּן לוֹ שָׂכָר עַל זֶה וְאִם עַל פִּי שְׁנֵיתָהּ לוֹ מִשְׁחָשְׁכָה, מִתֵּר; אֲבָל אִם מְצָא מְצִיָּאָה אֵינוֹ יָכוֹל לְתַנְּהָ לְגוֹי אֲלֵא אִם כֵּן בָּאָה לְיָדוֹ מִבְּעוֹד יוֹם

14. או"ח רסו, והדרכי משה כתב: אבל לקמן (או"ח סי' שמח) **משמע דעמידה מפסקת**. ובהלכות רשויות כתב הכל בו דכל שעומד לפוש הוא כשיבה, וכל שעומד לתקן המשווי הוי כהליכה. והו"ד במשנ"ב (ס"ק יח). ועוד כתב המשנ"ב בשם האחרונים דפחות פחות מד"א יותר עדיף שיהיה ע"י שנים, משיהיה ע"י אחד; ובזה לכו"ע אין צריך לישב שום אחד, ולא לעמוד לפוש, דבכל אחד הוי מעשה חדש. מקורות - כל בו (סי' לא). רבינו ירוחם (תולדות אדם וחווה, נתיב יב, ח"ו). מר שר שלום (שערי תשובה סי' קמז).

15. או"ח רסו,ו.

16. **דמשום הפסד ממונו שרו ליה רבנן**, כי היכי דשרו ליה הכא. כי אין עמו נכרי ואיך אחרני, לטלטל כיסו פחות פחות מארבע אמות. ואף על גב דתנן (קט"ז ב') מצילין תיק הספר עם הספר אף על פי שיש בתוכו מעות מפני הדליקה, ומשמע דדוקא עם הספר אבל בלא ספר אין מצילין, היינו להציל לחצר שאינה מעורבת; אבל לחצר המעורבת, כל כמה דבעי מציל.

17. דעת הרמב"ן, דבדליקה, אפילו בחצר המעורבת אין מצילין אלא מה ששנו חכמים. שאם תתיר יותר, אתי לכבווי (כמבואר קי"ז ב'). וגם המתירא מפני לסטים, לא שרינן ליה מידי מפני הפסד ממונו. וכאן בהחשיך בדרך שהתירו, משום **שאדם אינו מעמיד עצמו לכוף יצרו לזרוק ממונו שבידו**. אבל **אדם מעמיד עצמו שיהא ממונו נפסד מאיליו**, ואינו מכניס עצמו לידי איסור להצילו. והראיה, מפרק נוטל (קמ"ב ב'), גבי ארנקי מלאה מעות ששכחו בסרטיא דלא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד, והיה להם להתיר אפילו בלא כיכר, אלא על כרחך אדם מעמיד עצמו שילך לאיבוד מה שאינו בידו.

18. דעת הרשב"א, שאין חילוק בין ממון שבידו לממון שאינו בידו, בשניהם אין אדם מעמיד עצמו על ממונו, ולכאורה היה מקום להתיר בליסטים כמו בהחשיך לו בדרך. אלא שהאמת שמה שהתירו כאן, **אינו משום הפסד ממונו**, אלא **כדי שלא יבוא לידי איסור דאורייתא**. אבל המתירא מפני ליסטים, החשש היחיד שיכול להיות הוא איסור טלטול, ולא שייך להתיר לו טלטול כדי שלא יבוא לידי טלטול.

19. הר"ן דחה טענת הרשב"א, שכן כמו כאן שחוששים שאם לא תתיר לו טלטול פחות פחות מד' אמות יבוא לטלטל דאורייתא, גם בליסטים אם לא תתיר לו, יבוא לטלטל ד' אמות בבת אחת. אבל החילוק בין כאן שהתירו לו, לבין דליקה שלא התירו, **שכל הפסד שהוא נופל פתאום, שאפילו בלא שבת אדם בהול עליו, כגון דליקה, שייך לומר אדם בהול על ממונו**. ואין לבו עליו לתת דבריו לשיעורים, ויבוא לכבות. אבל כאן אין השעה דחוקה לו, ומה שתתיר לו, יקפיד עליו ולא יתיר יותר. ובפרק נוטל (קמ"ב ב') לא התירו למי ששכח ארנקי מלאה מעות בסרטיא, אף שאינו בהול, כיון שזה בעיר, ויכול לישב שם ולשמור עד הערב בלא לדחות איסור. ולעניין ליסטים, **מסתבר שאדם בהול עליהם כדליקה**, ואם תתיר לו, יבוא לעבור על איסור תורה.

20. או"ח שלדב. מקורות - רמב"ן (קנ"ג א', ד"ה הא דאמרין). תוספות (הו"ד בר"ן). ר"ן (סו א בר"ף, ד"ה וכתבו בתוספות). רשב"א (עבודת הקודש, בית נתיבות, גב, עמ' קנב בהוצ' מוה"ק). ספר התרומה (סי' רכו).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסמכת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

דהשתא הויא ככיסו.

- ב. אם אין עמו גוי, מניחו על חמורו, וכדי שלא יהא חייב משום מחמר (פ"י מנהיג את החמור) אי איכא עקירה והנחה מניחו לאחר שעקרה יד ורגל ללכת, דלאו עקירה היא, וכשהיא עומדת נוטלו הימנה ולאחר שתחזור ותעקר רגלה יניחנה, ויש אומרים שצריך לזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהכיס עליה.
- הגה: והוא לא ירכב על החמור, אלא ילך ברגליו. ואם הוא צריך לצאת חוץ לתחום מפני שמתירא מן הלסטים, או שאר סכנה ואפלו הוא תוך התחום, יכול לישב על החמור ולרכב. (ריב"ש ובית יוסף בשם תשב"ץ).
- ג. היה עמו חמור וחרש שוטה וקטן, יניחנו על החמור ולא יתננה לאחד מאלו.
- ד. היה עמו חרש ושוטה, יתננו לשוטה לפי שאין לו דעת כלל.
- ה. שוטה וקטן, יתננו לשוטה שהקטן יבא לכלל דעת. חרש וקטן, יתננו למי שיירצה.
- ו. יש אומרים שכשנותנו לאחד מאלו מניחו עליו כשהוא מהלך ונוטל ממנו כשהוא עומד. הגה: ודוקא כשנותן להם משחשקה, אבל כשנותן להם מבעוד יום, מתר בכל ענין.
- ז. אם אין עמו שום אחד מכל אלו, יטלטלנו פחות פחות מארבע אמות. ודוקא כיסו או מציאה שבאה לידו, אבל אם לא באה לידו, לא.
- ח. יש אומרים דוקא מי שהחשיך לו בדרך שהיה סבור שעדין יש שהות ביום, אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשכה ושכח והוציא לרשות הרבים, לא התירו לו שום אחד מהדרכים האלו.

(או"ח, הלכות שבת, סימן שלד)

- ב. ויש מתירים לטלטל מעות ודברים המקצים כדי להצילם מפני הדלקה או מאונסים הבאים לגזלם, דבמקום פסידא אין לחוש לאסור מקצה, ויש אוסרים. ואפלו לומר לגוי לטלטל סחורה הנפסדת מחמת גשמים יש מי שאוסר (ועין לעיל סימן ש"ז סעיף י"ט).

איסור מחמר

(קנ"ג ב') אמר מר: אין עמו נכרי - מניחו על החמור.

(ומקשה) והלא מחמר (מנהיג חמור טעון), ורחמנא אמר "לא תעשה כל מלאכה (... ושורף וחמורך וכל בהמתך)"²¹!

אמר רב אדא בר אבהו: מניחו עליה כשהיא מהלכת²².

(ומקשה) והא אי אפשר דלא קיימא להשתין מים ולהטיל גללים, ואיכא עקירה והנחה!

(ומתרץ) כשהיא מהלכת מניחו עליה. כשהיא עומדת נוטלו הימנה.

(ומקשה) אי הכי, אפילו חברו נמי! אמר רב פפא: כל שבגופו חייב חטאת, בחברו פטור אבל אסור. כל שחברו פטור אבל אסור, בחמורו מותר לכתחלה.

(קנ"ד א') אמר רבי יוחנן: המחמר אחר בהמתו בשבת, פטור מכלום (מחטאת, מסקילה, וממלקות).

21. רש"י גרס: ורחמנא אמר לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך, ופירש: ואיזוהי סתם מלאכה העשויה על ידי שניהם, זו היא שהיא טעונה והוא מחמר.

22. לאחר שנעקרה ללכת, דלאו עקירה היא, כדאמר בפרק קמא (ג' א') גבי הטעינו חברו אוכלין ומשקין, וכיון דאדם לא מחייב בה חטאת כי האי גוונא, כאן מותר, דהכא נמי מלאכה כתיב, והא לאו מלאכה היא. רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

כשהיא עומדת נוטלו ממנה: הרמב"ם פירשה כשהיא רוצה לעמוד, קודם שתעמוד, כדי שלא תהא שם לא עקירה ולא הנחה. וכתב הרשב"א, ואינו נראה כן.²³

המנהיג בהמה בקולו: כתב הרמב"ם "ואסור לו להנהיגה, ואפלו בקול, כל זמן שהפס עליה, כדי שלא יהיה מחמר בפ"ת". ודעת הרשב"א שכיון שאינו עושה עקירה והנחה, ואילו היה עושה כן, פטור אבל אסור, בחמורו מותר לכתחילה.²⁴ והשו"ע²⁵ כתב בשם יש אומרים כרמב"ם.

מחמר אחר בהמת חברו: דעת רמב"ן, רשב"א, ר"ן, ריטב"א, וריב"ש, דהמחמר חייב בין אם חימר אחר בהמתו, ובין אם חימר אחר בהמת חברו. ודעת הגהות אשר"י, דאין המחמר איסור מהתורה אלא במחמר אחר בהמת עצמו.²⁶

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן רסו)

א. מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום והיה עמו מעות ויש לו חמורו וגם יש עמו גוי, לא יניח כיסו על חמורו, מפני שהוא מצוה על שביתתו...

ב. אם אין עמו גוי, מניחו על חמורו, וכדי שלא יהא חייב משום מחמר (פי' מנהיג את החמור) אי אכא עקירה והנחה מניחו לאחר שעקרה יד ורגל ללכת, דלאו עקירה היא, וכשהיא עומדת נוטלו הימנה ולאחר שתחזור ותעקר רגלה יניחנה, ויש אומרים שצריך לזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהפס עליה...

טלטול חבילה שעליו בכניסת השבת על ידי ריצה

(קנ"ג ב') אמר רב אדא בר אבהו: היתה חבילתו מונחת לו על כתיפו (מבעוד יום, וקדש עליו היום), רץ תחתיה עד שמגיע לביתו (שכל עוד לא עמד לפוש, אין כאן עקירה לאיסור).

(ומבאר) דווקא רץ, אבל קלי קלי (מעט מעט, בנחת) לא. מאי טעמא? כיון דלית ליה היכרא, אתי למיעבד עקירה והנחה (כלומר פעמים עשוי לעמוד, בלא משים. אבל כשרץ, יש היכר).

(ומקשה) סוף סוף כי מטא לביתה, אי אפשר דלא קאי פורתא, וקמעיל מרשות הרבים לרשות היחיד!

(ומתיר) דזריק ליה כלאחר יד (שלא כדרך זריקה, כגון מכתפיו ולאחוריו).

23. והשו"ע (או"ח רסו, ב) פסק: אם אין עמו אינו יהודי, מניחו על חמורו, וכדי שלא יהא חייב משום מחמר (פי' מנהיג את החמור) אי אכא עקירה והנחה מניחו לאחר שעקרה יד ורגל ללכת, דלאו עקירה היא, וכשהיא עומדת נוטל הימנה ולאחר שתחזור ותעקר רגלה יניחנה. ומשמע מפשטא דלישנא דהיינו לאחר שעמדה (כדעת הרשב"א). ביה"ל (עיי"ש).

24. והרמב"ם סובר (שמה שאמרה הגמרא מניחו עליה כשהיא מהלכת וכו') היינו שאין אסור משום שביתת בהמתו; אבל אם הוא מנהיגה, הרי הוא עושה מעשה בידיים, ואסור. מגיד משנה. ומג"א.

25. או"ח רסו, ב. מקורות - רמב"ם (הל' שבת כו). רשב"א (קנ"ג ב', ד"ה כשהיא).

26. והמשנ"ב (ס"ק ח) פסק כרוב הראשונים. עוד כתב המשנ"ב (ס"ק א) דאפשר דהוא הדין כששכר את החמור מגוי, עובר על לאו דמחמר, די ש אומרים דשכירות קניא לחומרא, עיי"ש. מקורות - רשב"א (קנ"ג ב', ד"ה והלא מחמר). ריב"ש (שו"ת, סי' כד). הגהות אשרי (ע"ז פ"ק, סי' כב).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

בעזרה ש"ת
ט"ז אב תש"פ
מסכת: שבת | פרק: כ"ד | דף: קנ"ג

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

היה כיסו עליו האם מותר לרוץ עד שמגיע לביתו: דעת הרמב"ן דדוקא בחבילה הוא דשרינן הכי. אבל בכיסו, לא²⁷.
ודעת התרומה, סמ"ג, וסמ"ק, דהוא הדין לכיסו. והשו"ע²⁸ כתב שתי הדעות בשם יש אומרים.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן רסו)

יא. היתה חבילתו מנחת על כתפו וקדש עליו היום, רץ תחתיה עד ביתו; ודוקא רץ, אבל לילך לאט, לא, כיון דלית
הפרא אתי למעבד עקירה והנחה, דזמנין קאי ולא אדעתיה; אבל רץ אית ליה הפרא, וכי מטא לביתה כי היכי דלא
קאי פרתא ואשתכח דקא מעיל מרשות הרבים לרשות היחיד, זריק לה כלאחר יד דהינו שלא פדרף זריקה, כגון
מכתפיו ולאחריו.

יב. יש אומרים דדוקא בחבילה התירו לעשות כן אבל לא בכיסו, ויש אומרים דהוא הדין לכיסו. הגה: ומי ששכח כיסו עליו
בשבת אם הוא בביתו יכול לילך עמו לחדר להתיר חגורו ולפל שם להצניעו, ואם הוא בשוק אסור להביאו לביתו רק מתיר חגורו בשוק
והוא נופל, ואומר לגוי לשמרו ואם מביאו אין לחוש (אגדה מסכת ביצה בית יוסף סימן ש"ט). וע"ל סי' ש"י אם הפיס תפוז בבגדו מה
דינו.

27. דדוקא בחבילה הוא דשרינן הכי, לפי שאין דרכו של אדם לרוץ עימה (מפני כובדה), ומאן דעבד הכי אית ליה היכרא טובא. אבל רץ
בכיס (שהוא קל), לית ליה היכרא ואסור.

28. או"ח רסו,יב. וכתב המשנ"ב (ס"ק לד) והמיקל כהיש אומרים (שהוא הדין בכיסו) לא הפסיד. וכתב המג"א בשם הש"ג דלדין דלית
לן רשות הרבים, אפשר דלכו"ע שרי בכל ענין. מקורות - ר"ן (סו ב ברי"ף, ד"ה רץ). רמב"ן (חי' קנ"ג ב', ד"ה הא). סמ"ג (לאוין סה).
סמ"ק (מצוה רפב). התרומה (סי' רכו). רבינו ירוחם (נתיב יב, ח"א, הביא שתי הדעות ולא הכריע).